

magyar nemzetet és válik annak ideális képviselőjévé, a XVII. századnak Bethlen Gábor mellett legnagyobb magyarjává.

A könyv olvasása zavartalan élvezetet szerez az olvasónak, mert oly érdekes, könnyű és vonzó előadása, mint egy regény, de a regény jelentőségén annyiban felülemelkedik, mert minden lépésnél érezzük, hogy történeti talajon járunk, nincs benne egyetlen szó, egyetlen adat se, mely történetileg ne volna igazolva.

Téves adatot vagy téves megítélést alig találtam benne, mert az csak tollhiba, hogy az I. kötet 210. lapján az ónodi csatát a Tisza, Bodrog (Hernád helyett) és Sajó háromszögébe helyezi, a II. kötet 162. lapjának tetején pedig az első szó: „bátyjával“ („öccsével“ helyett). Két helyen nem bántam volna, ha a világosabb megértés kedvéért egy kissé bőbeszédűbb lett volna. (I. kötet 207—08. és 210—15. l.)

Viszont egyet minden olvasója megtanul az utolsó fejezetből, mely Zrínyi Ilonát Munkács várában mutatja be: megtanulja azt, hogy II. Rákóczi Ferencben a Zrínyi-vér, a Zrínyi Miklós lángoló faj- és hazaszeretete, a hazáért mindent feláldozó odaadása és a más felekezetűeket is kellően megbecsülő türelmessége támadt fel, talán csak a Zrínyi lobogó, önmagát emésztő tettvágya hiányzott belőle.

Harsányi Zsolt derekas munkát végzett e regényes életrajz megírásával s műve megérdemli, hogy mint a XVII. századi magyar irodalom- és politikai történeti oktatás értékes segédkönyve helyet kapjon a tanári és iskolai könyvtárakban.

† Rácz Lajos.

Follajtár Ernő: A galgóci háromnyelvű gimnázium története. Komárom, 1933. A Nemzeti Kultúra kiadása.

Cseh fennhatóság alá került magyar véreink a nemzeti és faji összetartás ápolására egyesületet alapítottak és folyóiratot adnak ki, melyben közkinccsé teszik az ott elszórtan fellelhető magyar vonatkozású adatokat. Ilyen dolgozat az itt ismertetett értekezés is.

A szóbanforgó gimnázium létesítése a három Thurzó-testvér érdeme volt. A szerző előbb rövid ismertetést ad Galgóc multjáról. Ebből megtudjuk, hogy az eredetileg tót lakosság mellé az Abák németeket telepítettek le, kik jobbára iparosok voltak s már fenntartottak iskolát, *Schreibschule*-t. Később a török megszállás elől menekülő ceglédvidéki magyarok telepedtek oda s a sokszor becsmért magyar türelem eredményeként mind a három nemzet összefogásával létesült a címbeli iskola, melynek alapító levelét magyar fordításban közli, szervezetét, tanárait, tananyagát ismerteti a szerző a nagy szorgalommal összegyűjtött anyag alapján. Az iskola tanárai közül ki kell emelni Brunswick Tóbiást, Pruno Jánost és az eddig alig ismert Traján Ádámot, kinek Pöstyén-fürdőt dicsőítő költeménye csak egy példányban ismeretes. A tanulmánynak befejezése az egykori híres galgóci nyomdáról és az ott megjelent művekről szól.

Kertész János.